

บทบรรณาธิการ

วารสาร*ภาษาและภาษาศาสตร์* ดำเนินการตีพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาภาษาและภาษาศาสตร์ มาอย่างต่อเนื่องเป็นปีที่ 38 เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาการและเผยแพร่ผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อการนำไปต่อยอดองค์ความรู้หรือประยุกต์ใช้ในการศึกษาภาษา โดยบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ทุกเรื่องได้ผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลายสถาบันการศึกษา

วารสาร*ภาษาและภาษาศาสตร์* ฉบับนี้ เป็นฉบับประจำปีครั้งที่ 38 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม-ธันวาคม 2563 นำเสนอบทความวิชาการและบทความวิจัยที่ศึกษาและวิเคราะห์ภาษาต่าง ๆ ตามแนวทางของการศึกษาภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์ ซึ่งในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาเขมร ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ตลอดจนในด้านการแปลภาษา โดยมีทฤษฎีและวิธีวิทยาทางภาษาศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาภาษา จึงเป็นที่น่าสนใจว่า ไม่ว่าจะศึกษาภาษาใด ๆ ก็ตาม ผู้วิจัยสามารถใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์ไปใช้ในการวิเคราะห์ภาษาได้หลายมิติและเป็นไปอย่างลุ่มลึก

บทความแรก เป็นบทความที่ศึกษาภาษาไทยถิ่นอีสาน เรื่อง “การกลายเป็นคำไวยากรณ์ของคำว่า “ฮอด” ในภาษาไทยถิ่นอีสาน” โดย สุมาลี พลขุนทรัพย์ และ อิศเรศ ตลเพ็ญ แสดงลักษณะของคำในภาษาไทยถิ่นอีสานที่มีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่และความหมาย โดยศึกษาจากคำว่า “ฮอด” จากบทสนทนาในชีวิตประจำวัน บทความนี้เสนอผลการค้นพบว่า คำว่า “ฮอด” มีลักษณะของการกลายจากคำบอกเนื้อหาไปเป็นคำไวยากรณ์ ซึ่งเรื่องของการกลายเป็นคำไวยากรณ์นั้น เป็นลักษณะทางภาษาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติและพบมากขึ้นในปัจจุบัน

การศึกษาด้านภาษาศาสตร์ด้านวากยสัมพันธ์และความหมาย ยังคงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีแนวทางในการศึกษาที่ขยายวงออกไปจากเดิมที่ศึกษาเฉพาะโครงสร้างของภาษาเท่านั้น ดังที่ปรากฏในบทความเรื่อง “รูปแบบทางวากยสัมพันธ์และความหมายของคำว่า *ៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *มก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร” โดย กฤตกร สารกิจ ไกลรุ่ง อามระดิษ และ วิภาส โพธิแพทย์ พบว่า คำว่า *ៅ* /tɨv/ ‘ไป’ และ *มก* /mɔɔk/ ‘มา’ ในภาษาเขมร ปรากฏในโครงสร้างภาษาที่เป็นกริยาวลีและบุพบทวลี และมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ทั้งเชิงกายภาพและเชิงนามธรรม แสดงทิศทางการเคลื่อนที่ ทิศทางการสื่อสาร ทิศทางการมองเห็น การเปลี่ยนแปลงและหายไป และแสดงความสัมพันธ์เชิงเวลาและปริมาณอีกด้วย

การศึกษาและวิเคราะห์ภาษานั้น ความน่าสนใจไม่ได้จำกัดอยู่ที่รูปแบบและโครงสร้างของภาษาเท่านั้น แต่ยังอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมไปพร้อมกันด้วย บทความเรื่อง “มนทัศน์ของชาวจีนที่มีต่อคำว่า “ไก่อ”: การวิเคราะห์เชิงภาษา” โดย อรณิศา อรุณี

พัฒนพงศ์ ศึกษาโน้ตค้นและการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ของชาวจีนจากการใช้คำว่า 鸡 /ji/ หรือ “ไก่” ในภาษาจีน ซึ่งในวัฒนธรรมจีนนั้น ชาวจีนมีความเชื่อว่า ไก่ เป็นสัตว์มงคลและมีความสำคัญในประเพณีโบราณและพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวนี้อาจไม่สอดคล้องกับมโนทัศน์ที่เกิดจากการใช้ภาษาในเชิงอุปลักษณ์ สะท้อนมโนทัศน์และความหมายที่หลากหลายและมีความหมายเชิงลบ นอกจากนี้ ลักษณะพิเศษทางภาษาบางประการยังเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ความหมายของ “鸡” (ji, ไก่) มีความแตกต่างกันออกไป

สังคม ภาษา และวัฒนธรรม เป็นสามเรื่องที่แยกจากกันไม่ได้ ในแต่ละสังคมย่อมมีเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารหรือภาษาของตน และมีวัฒนธรรมประจำสังคม ชาติพันธุ์นั้น ๆ เมื่อมีการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมเกิดขึ้น การแปลงยังคงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการถ่ายทอดความคิดจากสังคมหนึ่งไปอีกสังคมหนึ่ง บทความเรื่อง “การศึกษาปัญหาการแปลทฤษฎีและส่วนเสริมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย” โดย กนกพร นุ่มทอง นำเสนอประเด็นปัญหาที่ทำให้การแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยคลาดเคลื่อนไปจากภาษาต้นฉบับ โดยพิจารณาจากข้อมูลการแปลทฤษฎีและส่วนเสริมจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย และได้เสนอวิธีการจัดการกับปัญหาด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 3 ประการเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความหมายได้อย่างถูกต้องและชัดเจน เป็นที่น่าสนใจว่า ผู้แปลต้องเข้าใจความหมายอย่างแท้จริงที่อยู่เบื้องหลังภาษาและโครงสร้างภาษา ความรู้ในตัวภาษาทั้งด้านพื้นฐานไวยากรณ์ที่ดีของทั้งสองภาษา ตลอดจนการฝึกฝนการวิเคราะห์ภาษา จะเป็นส่วนสำคัญที่พัฒนาการแปลให้ได้ดี ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น

บทความเรื่อง “คำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น: วิธีการสร้างคำและภาพสะท้อนทางสังคมวัฒนธรรม” โดย สวันนีย์ โพธิ์นิ่มแดง เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างคำศัพท์เฉพาะสำหรับเด็กในภาษาญี่ปุ่น โดยสัมพันธ์กับลักษณะทางสังคม และวัฒนธรรมญี่ปุ่นจากคำศัพท์สำหรับเด็ก ประเด็นที่น่าสนใจคือ ชาวญี่ปุ่นมุ่งปลูกฝังให้เด็กรู้จักให้เกียรติและแสดงความสุภาพต่อสิ่งรอบตัวที่ไม่ใช่มนุษย์ และให้มีมุมมองต่อสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ให้มีความเป็นมนุษย์ ส่งผลให้มีการสร้างศัพท์สำหรับเด็กด้วยปรัชญาพื้นฐานดังกล่าวนี้

กองบรรณาธิการวารสารภาษาและภาษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาสาระในบทความต่าง ๆ ที่นำเสนอในวารสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัย เพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ เป็นปัญญานำทางสังคมไทยต่อไป และเนื่องในโอกาสส่งท้ายปีเก่า 2563 ต้อนรับปีใหม่ 2564 ที่จะมาถึงนี้ ทางกองบรรณาธิการฯ ขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย อำนวยพรให้ทุกท่านประสบแต่ความสุขความสำเร็จในสิ่งที่พึงปรารถนาทุกประการ

ชัชวดี ศรีลัมพ์
บรรณาธิการ